

Var inte rädd för mörkret

NY KONST KRÄVER ETT NYTT RUM

► Konstrummet har förändrats drastiskt. Då tänker jag inte på installationer, performancekonst eller andra mycket medvetna metoder för att utveckla och ifrågasätta konsten och dess rum. Förändringen har kommit smygande, utan stora gester, manifest eller programförklaringar.

Jag blev riktigt medveten om den härom veckan, vid pressvisningen av biennalen för datorbaserad konst, "Electrohype 2002", i Malmö. Tidigare var en pressvisning ett gemensamt upplyst scenrum med objekt, människor och sociala relationer i. Alla, inklusive konstverken, var där och tog ungefär lika mycket plats. Blickar och samtal utbyttes och rörde sig kors och tvärs. Konstvärlden i sammandrag.

Men utan ljuset ändras förutsättningarna. Det händer när verken är projicerade på väggar och skärmar i mörka rum, eller lyser inifrån av elektrisk kraft. Man ser varken kollegor eller konstnärer. Detta gäller både datorbaserad konst och många videoverk. Från vita kuber in i svarta lådor.

I äldre bildkonst bygger konstrummet på ljus. Därför alla vita salar med överljus. Målningar och skulpturer lever genom att reflektera ljus på intrikata sätt, i det ljusa rum som är upplysningsrum. En scen för gemensamma upplevelser, samtal och dissektioner.

I "Electrohype 2002" byggde nästan alla verk på det nya, elektriska, mörka rummet i någon form. Ett rum vars prototyp är biografen. Rummet som skapats för det tjugonde århundradets

**Men utan ljuset
ändras förutsätt-
ningarna. Det hän-
der när verken är
projicerade på
väggar och skär-
mar i mörka rum,
eller lyser inifrån
av elektrisk kraft**

egen konst, filmen. Ett rum där vi kan slukas av mörkret för att bli ensamma med våra upplevelser. Den helt överordnade relationen i det mörka rummet var mellan mig som betraktare och verken. Konstnärer, medpublik och organisatörer försvann.

Med den digitala konsten kan jag dessutom interagera med verk på nya sätt. C Anders Walléns "jour et nuit" är ett rum som jag först kan titta in i och se en projektion av en person, konstnären, stående mot en vägg. Då

jag går in i rummet vänder han och går ut. Jag står ensam kvar i det som varit hans rum.

"Rekyl" av Oncotype, Subsilo, Dinsen och Christiansen från Danmark visar statistik som rör danskarnas privata sfärer. Den rullar i svart på vitt på en stor skärm. Framför står en mikrofon. När jag går fram till den och gör ljud, skingras statistiken. En människa filmad i svartvitt träder fram som ur en dimma. Hon talar, men mitt eget ljud gör det svårt att höra henne. Som det ofta är. Marek Walczak och Martin Wattenberg har utvecklat programmet "Apartment" där jag kan skapa en lägenhet genom att skriva in olika ord. Mitt språk genererar en helt egen planlösning.

Många av verken kan ses via Internet nu när biennalen är över, med länkar från Electrohypes hemsida (www.electrohype.org). Platsen har blivit immateriell. Konst som materiell företeelse har gjort halv sorti. Konstnären som person gör också sorti. Symptomatiskt är att många arbetar i grupper, som med "Rekyl". Det känns rätt skönt att den äldre kulturen av personlighet och geni definitivt försvinner efter en lång dödsstrid.

Det moderna ljusa rummet har haft sina goda sidor, men det ljusa rummet är också rädsla för mörkret utanför. Kanske är det bra om vi slutar vara rädda. Rädsla gör oss fientliga och farliga. Jag tror vi måste vänja oss vid mörkret och dunklet, och vid att möta oss själva där.

Vi lever redan i det.

MÅNS HOLST-EKSTRÖM
-konstkritiker.